

บทที่ 1

แนวคิดและทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่

บทที่ 1

แนวคิดและทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่

1 ความนำ

การพัฒนาประเทศตลอดเวลาเกือบ 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) นับเป็นแผนแรกที่มีแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ที่มุ่งกระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างชัดเจนเป็นระบบ โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาพื้นที่เฉพาะและการพัฒนาเมืองหลักในภาคต่างๆ ของประเทศ ควบคู่กับนโยบายการพัฒนาชนบท และมีการดำเนินนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง จนถึงช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-9 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและการจัดการเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงเงื่อนไขและโอกาสใหม่จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งจากปัจจัยภายนอกและภายในประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกาภิวัตน์ที่มีการรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ข้อตกลงเขตการค้าเสรี และความร่วมมือในการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคและโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและสู่นานาชาติ และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการของฐานเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ ขณะที่การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และสังคมเมืองจะเป็นโอกาสการพัฒนาสินค้าสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ และต้องพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคต่างๆ ควบคู่กับการพัฒนาเมืองกับชนบทให้เกื้อกูลกัน ส่วนการเคลื่อนย้ายคนอย่างเสรีเป็นทั้งโอกาสในการดึงดูดแรงงานที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานในประเทศ และเป็นภัยคุกคามต่อปัญหาความมั่นคง โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ชายแดน และอาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโลกที่มีแนวโน้มปัญหาโลกร้อน ภาวะภัยธรรมชาติและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น จะเป็นภัยคุกคามให้ต้องปรับทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้สามารถสร้างความมั่นคงทางฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศเพื่อพร้อมรับผลกระทบดังกล่าว

ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขภายในประเทศที่สำคัญคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 78/2 ที่บัญญัติให้รัฐสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 52 วรรคสาม มาตรา 53/1 และมาตรา 53/2 ที่บัญญัติให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดยื่นขอตั้งงบประมาณได้ และการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต้องสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เป็นโอกาสให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถบูรณาการการดำเนินการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่และสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้มีความสมดุลมากขึ้น

โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่า บริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศเป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อการปรับรูปแบบและบทบาทการพัฒนาพื้นที่ของประเทศในอนาคตเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องทบทวนแนวคิดและทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ และกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ให้เกิดการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น สร้างความสมดุลของการพัฒนา นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้ต่อไป

2 แนวคิดและหลักการ

2.1 กรอบแนวคิด

(1) ยึดแนวคิดการพัฒนาตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ ควบคู่กับแนวคิด “การพัฒนาแบบองค์รวม” ที่ยึดคนและผลประโยชน์ของประชาชนเป็นตัวตั้ง เป็นการพัฒนาที่เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาทั้งมิติตัวคน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ความมั่นคง และการเมืองการปกครอง เข้ากับมิติทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่อย่างบูรณาการ ภายใต้กระบวนการพัฒนาของทุกฝ่ายที่เชื่อมโยงสนับสนุนกัน

(2) ยึดแนวยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ในการพัฒนาให้สอดคล้องตามหลัก “ภูมิสังคม” ที่มีวิถีชีวิต อัตลักษณ์และคุณค่าที่แตกต่างกันตามความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางธรรมชาติแวดล้อมของแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่

(3) ยึดหลัก “การมีส่วนร่วมของทุกภาคีการพัฒนา” ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน ในการร่วมคิด ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการพัฒนา และยึดหลัก “ธรรมาภิบาล” ความยุติธรรม โปร่งใส มีการกระจายอำนาจให้เกิดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ทรัพยากร เพื่อให้สังคมมีความสมานฉันท์และอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

2.2 หลักการ

(1) มุ่งสร้างความเชื่อมโยงของทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ นโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2551-2554 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และแผนพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ เพื่อสร้างโอกาสการพัฒนาภาคต่างๆ ของประเทศให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและของประเทศ รวมตลอดทั้งศักยภาพและภูมิสังคมของพื้นที่

(2) กำหนดรูปแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศและแต่ละภาค ตลอดจนระบบชุมชนและโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศให้เหมาะสม เอื้อต่อการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสงทอดความเจริญไปสู่ภูมิภาค เพื่อสร้างความสมดุลของการพัฒนา

(3) กำหนดบทบาทและยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคต่างๆ ให้เหมาะสมกับศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เกิดการลงทุนเพื่อสร้างงานและสร้างรายได้และความมั่งคั่งให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพคน และการยกระดับคุณภาพชีวิต การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน รวมถึงลดทั้งการรักษาความมั่นคงของประเทศ และการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในพื้นที่และการพัฒนาที่ยั่งยืน

3 ทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่

3.1 สถานการณ์และบริบทการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงกันมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยต้องใช้ศักยภาพความได้เปรียบของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ และศักยภาพของภูมิภาคต่างๆ ของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก ซึ่งจะต้องวางทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศให้สอดคล้องกับโอกาสและศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละภูมิภาค เพื่อให้มีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

(1) การเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างประเทศของกลุ่มเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค นับเป็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนและชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาคที่สำคัญของประเทศ ทั้งด้านการค้า การลงทุน การบริการท่องเที่ยวและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

(1.1) พื้นที่ตามแนวเส้นทางพัฒนาภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS-Greater Mekong Subregion Economic Cooperation) และ ยุทธศาสตร์ การพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS-Ayeyawade-ChaoPraya-Mekong Economic Cooperation) ได้แก่

➢ พื้นที่เศรษฐกิจชายแดนและชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาคตามเส้นทาง แนวเหนือ - ใต้ โดยเฉพาะเส้นทางที่ผ่านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) สหภาพ พม่าเชื่อมโยงไปยังจีนตอนใต้ คือ คุณหมิง-ยูนซี-หยวนเจียง-โมเฮย-ซิมา-เฉียวเมิงหยาง-บ่อหาน (จีน)-บ่อ เต็น-หัวยทราย (ลาว)-เชียงของ-เชียงราย-พิษณุโลก-นครสวรรค์-กรุงเทพฯ (ไทย) และเส้นทางเชียงตุง-ท่า ขี้เหล็ก (พม่า)-แม่สาย-เชียงราย-พิษณุโลก-นครสวรรค์-กรุงเทพฯ โดยพื้นที่เชียงรายเป็นพื้นที่เขต เศรษฐกิจชายแดนที่เชื่อมโยงไปยัง สปป. ลาว พม่า และจีน

➢ พื้นที่เศรษฐกิจชายแดนและชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาคตามเส้นทาง แนวตะวันออก-ตะวันตก โดยเฉพาะการเชื่อมโยงพื้นที่สหภาพพม่า สปป. ลาว และเวียดนามซึ่ง เส้นทางนี้มีความก้าวหน้าในการพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงมาก ระยะทางรวมประมาณ 1,450 กิโลเมตร และผ่านประเทศไทยถึง 770 กิโลเมตร โดยมีแนวเส้นทางจาก ดานังซึ่งกำลังพัฒนาท่าเรือน้ำลึกเชื่อมไป ยังภูมิภาคต่างๆของโลกทางทะเล ผ่าน ดองฮา-ลาวาบาว (เวียดนาม)-สะหวันเขต (ลาว)-ข้ามสะพาน แม่โขงแห่งที่ 2 เข้าสู่มุกดาหาร-ขอนแก่น-พิษณุโลก-ตาก-แม่สอด (ไทย)-เมียวดี-มะละแหม่ง (พม่า) ซึ่งพื้นที่มุกดาหาร และแม่สอดเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดน และเส้นทาง วังเตา-โฮจิมินห์ซิตี้

โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ GMS

ความร่วมมือการพัฒนาทางเศรษฐกิจอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย

(เวียดนาม)-พนมเปญ (กัมพูชา)-อรัญประเทศ-สระแก้ว-ปราจีนบุรี-กาญจนบุรี (ไทย)-ทวาย (พม่า) ซึ่งเป็นพื้นที่อรัญประเทศ และกาญจนบุรี เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดน และเส้นทาง จากนามคาน-คาเมา-ฮาเตียน (เวียดนาม)-กัฟต-สะแรอัมเปิล-เกาะกง-แซมแยม (กัมพูชา)-หาดเล็ก-ตราด-กรุงเทพฯ (ไทย)

(1.2) พื้นที่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดจีน-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT)

ที่มุ่งจัดอุปสรรคด้านการค้า การท่องเที่ยว และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการค้าเงินธุรกิจของภาคเอกชนซึ่งเป็นโอกาสการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และอีก 9 จังหวัดของภาคใต้ โดยพื้นที่ที่มีศักยภาพ เช่น

- พื้นที่เขตเศรษฐกิจสงขลา-ปีนัง-เมดาน ซึ่งเป็นโอกาสการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่าง ไทย-มาเลเซีย-อินโดจีน
- พื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยเฉพาะพื้นที่สะเดา-ด่านนอก-ปาดังเบซาร์
- พื้นที่สามจังหวัดชายแดน นราธิวาส-ปัตตานี-ยะลา ที่มีโอกาสเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของพื้นที่เข้ากับเมืองศูนย์กลางในพื้นที่ตอนในของภาค และพื้นที่ตอนเหนือของมาเลเซียมากขึ้น

(1.3) พื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้ (Southern Seaboard : SSB)

ครอบคลุม 5 จังหวัดคือ ภูเก็ต พังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ที่มีแนวคิดสร้าง “สะพานเศรษฐกิจ” เชื่อมฝั่งทะเลอันดามัน-อ่าวไทย ด้วยท่าเรือน้ำลึก ถนนและทางรถไฟ เพื่อให้เกิดเส้นทางขนส่งใหม่ที่มีระยะสั้นกว่าเดิม ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มสมรรถนะของพื้นที่และการแข่งขันของประเทศ โดยมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันและก๊าซ การท่องเที่ยวและบริการ รวมทั้งการพัฒนาเมืองและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นปัจจัยเสริม

(2) ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญทั้งจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสู่สังคมเมือง ซึ่งจำเป็นต้องเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้เหมาะสม

(2.1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลให้สัดส่วนประชากรวัยแรงงานเริ่มลดลง อัตราการพึ่งพาจะสูงขึ้นซึ่งจำเป็นต้องเร่งพัฒนายกระดับผลิตภาพของแรงงานให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม กระแสการดูแลสุขภาพจะมีมากขึ้นซึ่งจะเป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าและบริการของภูมิภาคต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น สปา ในจังหวัดภูเก็ต และเชียงใหม่ การผลิตและแปรรูปพืชสมุนไพรในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

(2.2) ประเทศไทยจะปรับตัวสู่สังคมเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม และเชื่อมโยงการพัฒนาเมืองและชนบทให้เกื้อกูลกันมากขึ้น อีก 50 ปีข้างหน้า โลกมีแนวโน้มการเข้าสู่ความเป็นเมืองรวดเร็วและสูงมากขึ้นโดยสัดส่วนประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองจะสูงกว่าร้อยละ 50 ซึ่งประเทศในเอเชียจะขยายตัวมากกว่าพื้นที่อื่น คาดว่าประเทศไทยจะมีประชากรเมืองเพิ่มสัดส่วนขึ้นจากปัจจุบันร้อยละ 34 ของประชากรทั้งประเทศ เป็นร้อยละ 50 ซึ่งส่งผลให้ต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตเมืองมากขึ้นทั้งด้านระบบคมนาคมขนส่งที่อยู่อาศัย ระบบสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการและพื้นที่สวนสาธารณะ โดยเฉพาะในเมืองศูนย์กลาง

ความเจริญของภูมิภาคต่างๆ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย พิชญ์โลก ขอนแก่น นครราชสีมา ชลบุรี เพชรบุรี ระยอง เพื่อให้สามารถรองรับการพัฒนาตามศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ได้ นอกจากนี้ การรองรับการปรับเปลี่ยนทั้งในพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท จำเป็นจะต้องกระจายบทบาทให้เชื่อมโยงและเกื้อกูลกันระหว่างเมืองและชนบท ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างประชากรเมืองและชนบทลงได้

(3) ภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงจากการใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ ซึ่งต้องเตรียมการรองรับการพัฒนาให้มีความสมดุล

(3.1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไม่เหมาะสมของประเทศที่ผ่านมา ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและเกิดภัยธรรมชาติ การประกอบกิจการเกษตรมีการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินในหลายพื้นที่ เช่น ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีการรุกป่าพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เป็นพื้นที่ป่าเพื่อความชุ่มชื้นกับพื้นที่ ส่งผลให้พื้นที่ป่าไม้ลดลง ความหลากหลายทางชีวภาพถูกทำลายอย่างรวดเร็วจนเสียความสมดุลของระบบนิเวศและภูมิอากาศแปรปรวนยิ่งขึ้น ทำให้เกิดภาวะภัยแล้งและภาวะน้ำท่วมบ่อยครั้งและมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น การขาดแคลนพื้นที่แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคมีสูงขึ้น รวมทั้งเกิดปัญหาวัตภัยและดินโคลนถล่มเพิ่มขึ้น ตลอดจนการใช้สารเคมีทางการเกษตรทำให้ดินเสียความอุดมสมบูรณ์ และเสื่อมโทรมมากขึ้น นอกจากนี้ป่าชายเลนครึ่งหนึ่งอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมและทรัพยากรประมงเสื่อมโทรมลงอย่างมาก ทั้งยังมีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลซึ่งเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวของประเทศรุนแรงขึ้น ปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงคุณภาพชีวิตของคนไทยและเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะยาว

(3.2) การขยายตัวของชุมชนเมือง และภาคอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อมลภาวะสิ่งแวดล้อมรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะเมืองใหญ่ที่มีการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้มีปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ดังเช่นเมืองเชียงใหม่ที่มีปัญหาขยะมูลฝอย แหล่งอุตสาหกรรมมาตาพุด ระยองที่มีปัญหาทั้งด้านการขาดแคลนน้ำและมลพิษทางอากาศ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ต้องเร่งแก้ไข ขณะเดียวกันข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าและสิ่งแวดล้อม จะเป็นเงื่อนไขสำคัญให้ประเทศไทยต้องยกระดับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(3.3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างชัดเจน การเกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse effect) หรือภาวะโลกร้อน (Global warming) ส่งผลกระทบต่อความเสียหายของระบบนิเวศน์ของโลกอย่างมาก ทั้งปัญหาการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพอันจะนำไปสู่การขาดแคลนอาหาร ปัญหาระบบนิเวศน์ชายฝั่งและทรัพยากรน้ำ รวมทั้งยังทำให้เกิดธรรมชาติแปรปรวนซึ่งสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจและบั่นทอนคุณภาพชีวิตของประชากรโลกที่บ่อยครั้งและรุนแรงมากขึ้นทั้งอุทกภัย วัตภัยและภัยแล้ง ตลอดจนการเกิดและแพร่ระบาดของเชื้อโรคที่มีรหัสพันธุกรรมใหม่ๆ ที่เป็นภัยคุกคามต่อการดำรงชีวิตของประชากรโลก ปัญหาโครงสร้างดินที่อ่อนตัวซึ่งมีผลต่อความมั่นคงของโครงสร้างพื้นฐานและการตั้งถิ่นฐานชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย ปัญหาเหล่านี้มีแนวโน้มจะรุนแรงมากขึ้นและจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างชัดเจน จึงจำเป็นต้อง

เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภาวะโลกร้อนดังกล่าว โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ควบคู่ไปกับการปกป้องรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ และการปรับเปลี่ยนรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน และการใช้ที่ดินที่หลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัย รวมถึงการก่อสร้างสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่มีความมั่นคงแข็งแรง

3.2 ทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

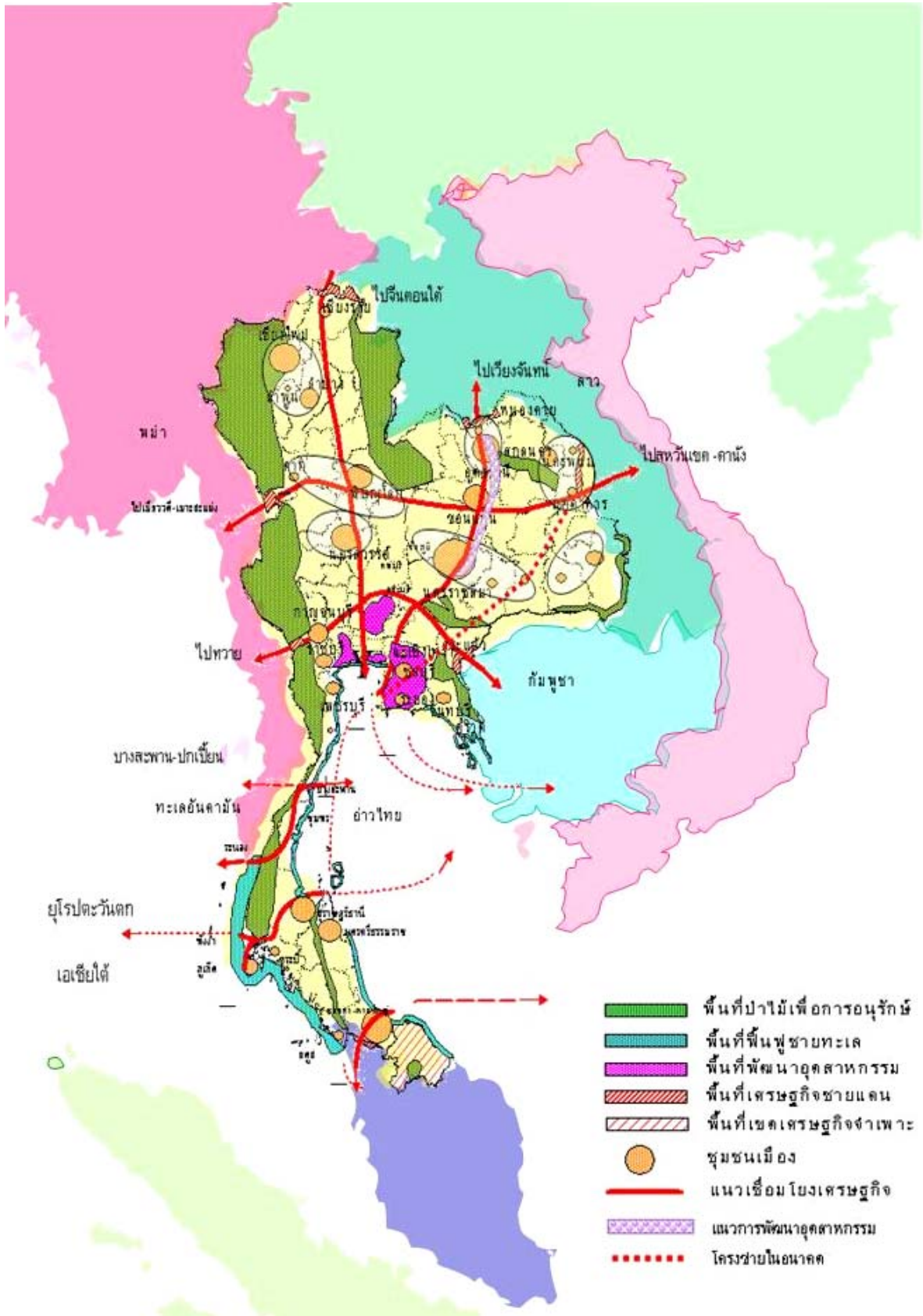
(1) พัฒนาพื้นที่ประเทศเชื่อมโยงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อเป็นฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การแปรรูปเกษตร การท่องเที่ยวของภูมิภาค

(1.1) พัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจตามแนวตะวันออก-ตะวันตก (**East west Economic corridor**) โดยภาคกลาง ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่เขตเศรษฐกิจแม่สอด-สุโขทัย-พิษณุโลก-ขอนแก่น-มุกดาหาร ที่เชื่อมโยงไปยังพม่าด้านตะวันตกและมุกดาหารเชื่อมโยงสะพานนะเขต สปป.ลาว และท่าเรือดานัง เวียดนามทางด้านตะวันออก ซึ่งมุกดาหารจะเป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า (Distribution Center) ที่สำคัญในการขนส่งสินค้าเพื่อการส่งออก ส่วนแม่สอดจะเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนเชื่อมไปยังพม่า และ พื้นที่เขตเศรษฐกิจอรัญประเทศ-สระแก้ว-ปราจีนบุรี-กาญจนบุรี ในภาคกลาง ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังพนมเปญ กัมพูชาและวังเตา เวียดนามด้านอรัญประเทศและสหภาพพม่าทางด้านกาญจนบุรี

สำหรับพื้นที่ภาคใต้ พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ที่มีสะพานเศรษฐกิจเชื่อมโยงชายฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทยเพื่อรองรับการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมใหม่ เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและการขนส่งผลิตภัณฑ์เกษตรและพลังงานทางทะเล รวมถึงการพัฒนาเชื่อมโยงพื้นที่กับ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างโอกาสการพัฒนาให้กับพื้นที่ชายแดนและเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว โดยแนวสะพานเศรษฐกิจตอนบน ได้แก่ ระนอง-ชุมพร-บางสะพาน ที่มีศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร อุตสาหกรรมเหล็ก แนวสะพานเศรษฐกิจด้านพลังงานตอนกลางของภาค ได้แก่ พังงา-กระบี่-สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช และยังมีศักยภาพที่จะเป็นฐานอุตสาหกรรมใหม่ ศูนย์การขนส่งและกระจายสินค้า และแนวสะพานเศรษฐกิจตอนล่างของภาคใต้ได้แก่ สตูล-สงขลา ซึ่งมีศักยภาพการพัฒนาด้านการเกษตรผสมผสาน การแปรรูปสินค้าเกษตร การค้าและการลงทุน

(1.2) พัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจตามแนวเหนือ-ใต้ (**North South Economic Corridor**) โดย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง พัฒนาการท่องเที่ยว การเกษตร อุตสาหกรรมและการค้าชายแดนเชื่อมโยง สปป.ลาว และจีนตอนใต้ ได้แก่ แนวเขตเศรษฐกิจ-เชียงของ-เชียงรายได้-พิษณุโลก-นครสวรรค์-จังหวัดปริมณฑล และ แนวเขตเศรษฐกิจหนองคาย-อุดรธานี-ขอนแก่น-นครราชสีมา-จังหวัดปริมณฑล และพัฒนาฐานอุตสาหกรรมหลักของประเทศให้กระจายสู่พื้นที่ตอนในและเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน จากแหลมฉบัง-ชลบุรี-ฉะเชิงเทรา-สระแก้ว-บุรีรัมย์-มุกดาหาร เชื่อมไปสู่สะพานนะเขต สปป.ลาว และท่าเรือดานัง เวียดนาม

ทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

(2) **พัฒนาบริการพื้นฐานชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงระหว่างประเทศโดยเน้นพื้นที่ชุมชนตามแนวเขตเศรษฐกิจ เหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตกโดยเฉพาะชุมชนดังต่อไปนี้**

(2.1) **พัฒนาชุมชนในพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน** ซึ่งจะมีบทบาทหลักทางด้านการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยเร่งรัดการพัฒนาบริการพื้นฐานที่สำคัญเช่น โครงข่ายถนน เชื่อมโยงชุมชน ระบบบำบัดน้ำเสีย การป้องกันน้ำท่วม ระบบประปา รวมถึงการจัดการผังเมืองเพื่อให้มีการใช้ที่ดินที่เป็นระเบียบ พื้นที่ชุมชนชายแดน เช่น แม่สอด จังหวัดตาก มุกดาหาร กาญจนบุรี อร์ญประเทศ ระนอง สะเดา ปาดังเบซาร์ เบตง สุโงโก-ลก เชียงของ เชียงราย หนองคาย

(2.2) **พัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพเป็นแหล่งการลงทุนด้านการเกษตร และ อุตสาหกรรม** โดยเน้นการพัฒนาการผลิตทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การพัฒนาธุรกรรมการเงิน ให้เอื้อต่อการลงทุน การพัฒนาแรงงานที่มีคุณภาพ การส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มผลผลิต

(2.3) **พัฒนาชุมชนที่อยู่บริเวณจุดตัดระหว่างแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก กับเหนือ-ใต้** ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพเหมาะต่อการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ของภาค ที่สำคัญได้แก่ พิษณุโลก และขอนแก่นซึ่งชุมชนดังกล่าวมีบทบาทหลักทางด้านการค้า การบริการ อุตสาหกรรม และศูนย์การศึกษา

(2.4) **พัฒนาชุมชนที่ติดต่อกับชุมชนตามแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และ เหนือ-ใต้** ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีบทบาทหลักทางด้านการเกษตร การค้า การบริการเน้นการพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงกับชุมชนตามแนวเขตเศรษฐกิจดังกล่าวเพื่อสร้างโอกาสให้มีการกระจายการพัฒนาไปยังชุมชนเหล่านี้ เช่น ลำปาง พะเยา สุโขทัย แม่ฮ่องสอน ในภาคเหนือ อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ชัยภูมิ หนองบัวลำภู ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง ภาคกลาง เป็นต้น

(3) **พัฒนาระบบโลจิสติกส์และโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงพื้นที่** โดยเน้นการพัฒนาเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพและต้นทุนต่ำโดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ในแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และเหนือ-ใต้

(3.1) **พัฒนาระบบราง** เร่งรัดโครงการก่อสร้างทางคู่ทางรถไฟสายชายฝั่งทะเลตะวันออก เชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากแหลมฉบัง-นครราชสีมา ต่อเชื่อมเส้นทางเด่นชัย-เชียงใหม่ เพื่อเชื่อมชายแดนตอนเหนือเข้ากรุงเทพฯ โดยตรง ก่อสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงท่าเรือที่สำคัญ เช่น ท่าเรือ ปากบารา จังหวัดสตูล ท่าเรือระนอง

(3.2) **เพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งทางน้ำโดยเฉพาะการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ** อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพขีดความสามารถของท่าเรือแหลมฉบังให้เพียงพอ เพื่อรองรับปริมาณการขนส่งที่จะเพิ่มขึ้นจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เร่งรัดการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกที่สตูลเพื่อเปิดการเชื่อมโยงสู่นานาชาติของภาคใต้ และเร่งรัดการก่อสร้างท่าเรือเชียงแสนแห่งที่ 2 จังหวัดเชียงราย เพื่อให้สามารถรองรับการขนส่งที่เชื่อมโยงกับจีน

(3.3) เพิ่มประสิทธิภาพการเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมบริเวณจุดตัดในแนวตะวันออก-ตะวันตก และเหนือ-ใต้ โดยเน้นการพัฒนาศูนย์กลางการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Regional Multimodal center) และศูนย์โลจิสติกส์ (Logistic Center) บริเวณจุดตัดที่สำคัญ คือ พิษณุโลก และขอนแก่น

(4) สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศน์ให้มีความยั่งยืน โดยเฉพาะแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และเหนือ-ใต้ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

(4.1) พัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการเกษตร และการอุปโภค บริโภคของชุมชน รวมถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยสนับสนุนการพัฒนากระบวนเครือข่ายน้ำ (Water Grid) ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่ จัดหาพื้นที่แหล่งน้ำขนาดเล็กที่เป็นที่สาธารณะกระจายอยู่บริเวณทั้งในและนอกชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์และดูแลได้ด้วยชุมชนเอง

(4.2) พัฒนาสิ่งแวดล้อมเมืองและแหล่งอุตสาหกรรม เพื่อป้องกันปัญหามลพิษและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเน้น ชุมชนเมืองศูนย์กลางความเจริญและเมืองชายแดน ในการจัดการขยะมูลฝอย ระบบบำบัดน้ำเสีย การจัดหาสวนสาธารณะ การรักษาพื้นที่ริมแม่น้ำลำคลองมิให้มีการรุกร้ำด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมควบคุมไปกับมาตรการผังเมือง

(4.3) จัดให้มีการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้าน การเกษตร อุตสาหกรรมและชุมชน โดยการร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน และใช้มาตรการทางภาษีเพื่อช่วยให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ซึ่งจะสามารถลดปัญหาการรุกร้ำพื้นที่ซึ่งอนุรักษ์และสงวนไว้เพื่อระบบนิเวศน์ เช่น ป่าไม้ต้นน้ำ

(4.4) รมรงค์ให้มีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นการลดปัญหาโลกร้อน เช่น การลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ด้วยการใช้รถยนต์ที่ใช้พลังงานสะอาด การปลูกป่าเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้น

3.3 โครงการที่สำคัญ (Flagship Projects)

เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่ของประเทศได้เป็นไปตามทิศทางการพัฒนาพื้นที่ซึ่งได้กำหนดรูปแบบ บทบาท การพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศ ระบบโครงข่ายเชื่อมโยงการพัฒนาระหว่างภาคและประเทศ และระบบชุมชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เกิดการลงทุนเพื่อสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพคน และการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนรวมถึงการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค จึงควรมีการพัฒนาโครงการที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

(1) โครงการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่งตามแนวเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

(1.1) หลักการและเหตุผล

โครงข่ายการคมนาคมขนส่งภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ (Grater Mekong Sub region Economic cooperation – GMS) มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาเชื่อมโยงพื้นที่ตามแนวตะวันออก-ตะวันตก(East West Corridor) จาก ท่าเรือดานัง –

ดองฮา –ลาวบาว เวียดนาม ผ่าน สหวันเขต สปป.ลาว เข้าสู่ประเทศไทยผ่านสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่สอง –มุกดาหาร - ขอนแก่น – พิษณุโลก - ดาก –แม่สอด ไปยังพม่าทางเมียวดี และสามารถออกสู่ทะเลอันดามัน และ เส้นทางจาก อร์ญประเทศ –สระแก้ว –ปราจีนบุรี –กาญจนบุรี ที่สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาเข้ากับพม่าทาง อร์ญประเทศไปยังปอยเปต และพนมเปญ เชื่อมโยงไปยัง โฮจิมินห์ซิตี้ และท่าเรือวังเตา ประเทศเวียดนาม และ การพัฒนาตามแนวเหนือ –ใต้ ได้แก่ แนวเขตเศรษฐกิจเชียงของ – เชียงราย –พิษณุโลก –นครสวรรค์ –จังหวัดปริมณฑล และแนวเขตเศรษฐกิจ หนองคาย –อุดรธานี –ขอนแก่น –นครราชสีมา –จังหวัดปริมณฑล

ปัจจุบันได้มีการดำเนินงานแล้วเสร็จไปหลายเส้นทางทั้งจากประเทศเพื่อนบ้านคือ สปป.ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้ อย่างไรก็ตามในส่วนของประเทศไทยที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เช่น การขยายเส้นทางหลวงเป็น 4 ช่องจราจรตลอดเส้นทางจากแม่สอดถึงมุกดาหารที่มีความยาวประมาณ 770 กิโลเมตร แล้วเสร็จไปประมาณ 233 กิโลเมตร อีก 75 กิโลเมตรอยู่ระหว่างการก่อสร้าง และคาดว่าจะอีก 262 กิโลเมตร จะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) การปรับปรุงถนนจากแม่สาย-เชียงราย(ระยะทางประมาณ60กิโลเมตร)-เพื่อเชื่อมโยงไปยังคุณหมิง ซึ่งแล้วเสร็จ อย่างไรก็ตามยังคงมีหลายเส้นทางที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้มีการเชื่อมโยงที่สอดคล้องกับการพัฒนาเส้นทางของประเทศเพื่อนบ้านด้วย

(1.2) วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้มีความเชื่อมโยงตามเส้นทางการพัฒนาในแนวตะวันออก – ตะวันตก(EWEC) และแนวเหนือ –ใต้ (NSEC) สามารถเดินทางติดต่อได้ตลอดเส้นทางและรองรับการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(1.3) แนวทางการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย 1) ทบทวนผลการดำเนินงานโครงการเส้นทางหลวงต่างๆตามที่ได้มีการวางแผนพัฒนาไว้ทั้งในแนวเส้นทางตะวันออก-ตะวันตก และ เส้นทางเหนือ –ใต้ 2) ดำเนินการศึกษา สำรวจและออกแบบการพัฒนาโครงข่ายถนน 4 ช่องจราจรให้ครบตลอดแนวเส้นทาง ทั้งในส่วนของการขยายเส้นทาง การปรับปรุง โดยเน้นเส้นทางจากนครราชสีมา – สระบุรี –อ่างทอง –สุพรรณบุรี –กาญจนบุรี –ทวาย(สหภาพเมียนมาร์)และการเชื่อมต่อเส้นทาง(Missing Links)โดยเน้นเส้นทาง มุกดาหาร – สระแก้ว- ท่าเรือแหลมฉบัง เพื่อให้เดินทางสะดวกและประหยัดเวลารวมถึงเส้นทางที่จะเชื่อมโยงเข้ากับศูนย์โลจิสติกส์ที่ขอนแก่น นครราชสีมา พิษณุโลก เชียงราย และศูนย์รองรับและกระจายสินค้าที่มุกดาหาร เชียงราย และเขตเศรษฐกิจชายแดนแม่สอด 3) จัดลำดับความสำคัญโครงการพัฒนาเพื่อให้มีการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด 4) พัฒนาระบบรางเชื่อมโยงขนาดรางมาตรฐาน 1.435 เมตรทั้งแนวตะวันออก –ตะวันตก และแนวเหนือ- ใต้ ที่สำคัญได้แก่ เส้นทางหนองคาย –ขอนแก่น –นครราชสีมา –มาบกะเบา –บ้านภาชี-สุพรรณบุรี –กาญจนบุรี-ชายแดนสหภาพเมียนมาร์เพื่อเชื่อมท่าเรือทวาย เส้นทาง เชียงของ-เชียงราย-เด่นชัย-บ้านภาชี เพื่อเชื่อมโยงกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เส้นทาง ชุมทางจระ –อุบล เพื่อเชื่อมโยงไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเส้นทาง แก่งคอย –แหลมฉบังเพื่อเชื่อมสู่พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก โดยมีหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องได้แก่ กระทรวงคมนาคม โดยกรมทางหลวง การรถไฟแห่งประเทศไทย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์

(1.4) ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) การกระจายความเจริญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปสู่ภูมิภาค เพิ่มมากขึ้นประชาชนมีโอกาสในการเพิ่มรายได้จากความเจริญที่มาสู่ท้องถิ่นและชุมชน
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพการคมนาคมขนส่งเพื่อการรองรับการเป็นศูนย์กลาง ทางด้านการคมนาคมขนส่งในอนุภูมิภาค และการประหยัดพลังงาน

(2) โครงการพัฒนาเมืองศูนย์กลางในภูมิภาคและชุมชนบริเวณจุดตัดระหว่างแนวตะวันออก-ตะวันตกกับแนวเหนือ-ใต้

(2.1) หลักการและเหตุผล

เมืองศูนย์กลางในภูมิภาคและชุมชนในแนวเส้นทางการพัฒนาเชื่อมโยงระหว่างประเทศทั้งแนวตะวันออก-ตะวันตก และแนวเหนือ-ใต้ เป็นบริเวณที่จะได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการตามความร่วมมือทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะ GMS/ACMECS ทั้งที่เป็นโอกาสในการพัฒนาทางด้าน อุตสาหกรรม เกษตร การค้า การบริการและการท่องเที่ยว และอาจมีข้อจำกัดในกรณีที่มีความไม่พร้อมของเมืองและชุมชนเหล่านั้นเช่น การขาดแคลนบริการโครงสร้างพื้นฐานเช่น น้ำประปา โครงข่ายถนนในการสัญจร และปัญหาต่างๆของเมืองเช่น ขยะ น้ำเสีย มลพิษทางอากาศ ดังนั้นเพื่อเตรียมการพัฒนาให้พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจึงควรมีการวางแผนและดำเนินการในเมืองศูนย์กลางในภูมิภาคและชุมชนต่างๆโดยเฉพาะพื้นที่จุดตัดที่สำคัญๆ

(2.2) วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาเมืองศูนย์กลางในภูมิภาคและชุมชนบริเวณจุดตัดระหว่างแนวตะวันออก-ตะวันตกกับแนวเหนือ-ใต้และบริเวณใกล้เคียงให้มีความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะจากการพัฒนาในระดับอนุภูมิภาค

(2.3) พื้นที่ดำเนินการ ได้แก่ เมืองขอนแก่น พิษณุโลก เชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย นครราชสีมา นครพนม สกลนคร อุดรธานี ราชบุรี

(2.4) แนวทางการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย 1) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเมืองศูนย์กลางในภูมิภาคและชุมชนบริเวณจุดตัดระหว่างแนวตะวันออก-ตะวันตกกับแนวเหนือ-ใต้และบริเวณใกล้เคียง 2) การศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์โลจิสติกส์โดยเฉพาะที่ขอนแก่น พิษณุโลก เชียงราย 3) การศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์รองรับและกระจายสินค้า โดยเฉพาะที่มุกดาหาร เชียงราย และเขตเศรษฐกิจชายแดนแม่สอด 4) การจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมการขยายตัวทางเศรษฐกิจเช่น อุตสาหกรรม แหล่งท่องเที่ยว แหล่งเกษตรกรรม รวมถึงแหล่งชุมชนใหม่ 5) การจัดทำแผนพัฒนาบริการโครงสร้างพื้นฐานในเมืองศูนย์กลางในภูมิภาคและชุมชน

บริเวณจุดตัดระหว่างแนวตะวันออก-ตะวันตกกับแนวเหนือ-ใต้และบริเวณใกล้เคียง โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทยโดย กรมโยธาธิการและผังเมือง จังหวัด ท้องถิ่น

(2.5) ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) มีแผนพัฒนาเมืองศูนย์กลางในภูมิภาคและชุมชนบริเวณจุดตัดระหว่างแนวตะวันออก-ตะวันตกกับแนวเหนือ-ใต้และบริเวณใกล้เคียง พร้อมทั้งแผนการจัดบริการโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
- 2) มีการพัฒนาตามบทบาทและศักยภาพของเมืองเมืองศูนย์กลางในภูมิภาคและชุมชนบริเวณจุดตัดระหว่างแนวตะวันออก-ตะวันตกกับแนวเหนือ-ใต้และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งจะช่วยการพัฒนาในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 3) เสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีให้กับเมืองศูนย์กลางในภูมิภาคและชุมชนบริเวณจุดตัดระหว่างแนวตะวันออก-ตะวันตกกับแนวเหนือ-ใต้และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน และส่งเสริมการลงทุนในเมืองดังกล่าว

(3) โครงการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดน

(3.1) หลักการและเหตุผล

พื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดนนับได้ว่าเป็นหน้าด่านหรือประตูของประเทศที่จะเชื่อมโยงการพัฒนาระหว่างประเทศทั้งด้านการค้า การลงทุน การบริการ การนำเข้าส่งออกสินค้า ซึ่งส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเมืองและชุมชนบริเวณชายแดน พื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดนจึงนับได้ว่ามีความสำคัญต่อ การพัฒนาทั้งที่กระจายไปยังประเทศเพื่อนบ้านและรองรับการพัฒนาจากภายนอก เพื่อที่จะส่งทอดต่อไปยังพื้นที่ตอนในของประเทศโดยที่สถานการณ์ปัจจุบันการผลิตของไทยที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านนักลงทุนจากไทยได้เคลื่อนย้ายฐานการผลิตเข้าไปยังบริเวณพื้นที่ชายแดนและข้ามไปยังประเทศเพื่อนบ้านเนื่องจากมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าการผลิตในประเทศไทยโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานไร้ฝีมือมาก ๆ เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร เป็นต้น

ในการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตดังกล่าวมีทั้งการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนและเทคโนโลยีซึ่งประเทศเพื่อนบ้านยังมีลักษณะการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีค่อนข้างต่ำอยู่มาก นอกจากนี้ประเทศเพื่อนบ้านยังมีวัตถุดิบที่อุดมสมบูรณ์และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีกมากการย้ายฐานการผลิตไปยังชายแดนและประเทศเพื่อนบ้านจึงเป็นการย้ายไปเพื่ออยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบอันเป็นการลดต้นทุนการขนส่ง

อย่างไรก็ตามพื้นที่ชายแดนดังกล่าวยังมีปัญหาที่จะต้องเร่งพัฒนาโดยเฉพาะความไม่พร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการขนส่งสินค้า ปัญหาการใช้

ที่ดินที่ไม่เป็นระเบียบซึ่งสร้างความแออัดในบางพื้นที่และส่งผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา และปัญหาการนำเข้าส่งออกสินค้าที่ยังมีความล่าช้า

(3.2) วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูการค้า การลงทุน ฐานการส่งออกและนำเข้าสินค้าที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเมืองและชุมชนสามารถส่งทอดความเจริญสู่พื้นที่ตอนในของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3.3) พื้นที่ดำเนินการ

มุกดาหาร ตาก-แม่สอด แม่สาย – เชียงของ-เชียงราย อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง – สระแก้ว และด่านเจดีย์สามองค์ – กาญจนบุรี หาดเล็ก-ตราด

(3.4) แนวทางการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานบริเวณเมืองและชุมชนชายแดนทั้งถนน ระบบระบายน้ำและการป้องกันน้ำท่วม ระบบประปา การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดขยะมูลฝอย ตามพื้นที่เป้าหมาย 2) การวางผังเมืองและจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน 3) การปรับปรุงและพัฒนาอาคาร คลังสินค้า และสถานที่ราชการพื้นที่ด่านชายแดน 4) การปรับปรุงกฎระเบียบที่เอื้ออำนวยต่อการผ่านด่านทั้งคนและสิ่งของ 5) ศึกษาความเหมาะสมการพัฒนาอุตสาหกรรมชายแดน 6) จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะ เชียงของ แม่สอด-ตาก โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย รวมถึง กรมโยธาธิการ จังหวัดและท้องถิ่น กระทรวงอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมศุลกากร กระทรวงพาณิชย์

(3.5) ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) รายได้ของประเทศเพิ่มขึ้นจากการค้าขายบริเวณชายแดนและส่งผลต่อรายได้ของท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น
- 2) สภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนได้รับการพัฒนาที่ดีส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และเอื้ออำนวยต่อการลงทุน
- 3) โครงสร้างพื้นฐานบริเวณเมืองและชุมชนชายแดนได้รับการพัฒนาได้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นสามารถรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

(4) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและบริเวณอุตสาหกรรมในระดับท้องถิ่นและชุมชน

(4.1) หลักการและเหตุผล

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ต่างๆที่ผ่านมาโดยเฉพาะในเมืองที่มีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมและมีการขยายตัวของประชากรและแรงงานสูงได้ส่งผลกระทบต่อการจัดการทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะบริเวณชานเมืองศูนย์กลางใน

ภูมิภาคซึ่งเกิดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย การใช้ที่ดินที่ไม่เป็นระเบียบ รวมถึงการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่รุกล้ำพื้นที่เกษตรที่ดี

การที่ประเทศไทยมีแนวโน้มเกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นซึ่งจะเป็นโอกาสในลงทุนพัฒนาในเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับเมืองดังกล่าวโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและบริเวณอุตสาหกรรมในระดับท้องถิ่นและชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาที่เกิดขึ้น

(4.2) วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในเมืองและแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญในระดับท้องถิ่นและชุมชนให้สามารถฟื้นฟู และรักษาระบบนิเวศน์ให้สมดุล รวมถึงป้องกันมลพิษที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาโดยเฉพาะอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4.3) พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ชานเมืองนครราชสีมา ขอนแก่น พิษณุโลก ปทุมธานี

(4.4) แนวทางการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย 1) วางแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชนรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) จัดฝึกอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะที่รับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆที่สำคัญ เช่น การจัดการขยะและน้ำเสีย การกำกับและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน 3) จัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น 4) ดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักในการรักษาสมดุลทางระบบนิเวศและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมควบคุมมลพิษ กระทรวงอุตสาหกรรม

(4.5) ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ท้องถิ่นและชุมชนมีแผนการปฏิบัติในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและแหล่งอุตสาหกรรมที่มาจากความร่วมมือของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง
- 2) บุคลากรท้องถิ่นและชุมชนมีความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเองเพิ่มขึ้น
- 3) เสริมสร้างบรรยากาศในการลงทุนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับเมืองและชุมชน

4 ทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ระดับภาค

จากทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชื่อมโยงกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การพัฒนาเมือง ชุมชน ระบบโลจิสติกส์ และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตร การแปรรูปการเกษตร และการท่องเที่ยวของภูมิภาคนั้น ต้องได้รับการสนับสนุนการพัฒนาเชิงพื้นที่ระดับภูมิภาคต่างๆของประเทศที่สอดคล้องกัน ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศให้เป็นไปในทิศทางดังกล่าว จะต้องเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนตามแนวเขตเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นตามการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศของกลุ่มเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคทั้งในแนวเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก รวมถึงการประสานเชื่อมโยงการพัฒนาระหว่างภูมิภาคต่างๆของประเทศด้วยระบบโลจิสติกส์และโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความมั่นคงและเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ระดับภาค มีดังนี้

4.1 ภาคเหนือ

(1) ศักยภาพและโอกาสที่สำคัญ

(1.1) ภาคเหนือมีที่ตั้งเชื่อมโยงกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง สามารถพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง สปป. ลาว พม่า และจีน

(1.2) การเชื่อมโยงดังกล่าวทำให้ภาคเหนือมีโอกาส การพัฒนาด้านการค้า การท่องเที่ยว การบริการด้านการรักษาพยาบาลและการศึกษานานาชาติ

(1.3) มีทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่หล่อเลี้ยงภาคเหนือและภาคกลาง

(1.4) โอกาสทางการเกษตรที่จะพัฒนาไปสู่การผลิตเพื่อพลังงานทดแทนซึ่งเป็นการตามกระแสโลก

(1.5) มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพและโอกาสดังกล่าวภาคเหนือจำเป็นต้องเร่งแก้ไข/ปรับปรุงและเตรียมมาตรการรองรับที่สำคัญคือ ปัญหาในด้านการเพิ่มของประชากรมีอัตราถดถอย ทำให้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าระดับของประเทศ ส่งผลกระทบต่อด้านแรงงานและเพิ่มอัตราการพึ่งพิง นอกจากนี้ยังมีปัญหาการหย่าร้างสูงส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวลดลง และปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะบริเวณที่มีการพัฒนาของเมืองและอุตสาหกรรมสูงในเขตพื้นที่ชุมชนศูนย์กลางและแนวเขตเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนเมืองท่องเที่ยว เช่น แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย

(2) ทิศทางการพัฒนาพื้นที่ภาคเหนือที่ควรเน้น

(2.1) การพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่เอื้ออำนวยต่อการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างกัน

(2.2) การพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญและเมืองชายแดนเพื่อรองรับการเชื่อมโยงในระดับนานาชาติ

(2.3) การวางแผนพัฒนาพื้นที่ชุมชนศูนย์กลางและพื้นที่โดยรอบเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างเป็นระเบียบ และเหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(2.4) การยกระดับการค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน

(2.5) การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาคนและสังคมให้มีความมั่นคง การพัฒนาสถาบันครอบครัวและชุมชนให้มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเอง

(2.6) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน

4.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(1) ศักยภาพและโอกาสที่สำคัญ

(1.1) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีที่ตั้งและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและการค้าเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ สปป.ลาว และกัมพูชา

(1.2) ลักษณะทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวจึงมีโอกาสในการพัฒนาการค้าชายชายแดนไทยลาวและไทยกัมพูชาโดยเฉพาะด้านมุกดาหาร และการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม ยุคก่อนประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีโอกาสการพัฒนาการท่องเที่ยวผ่านเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สหวันเขต เวียงจันทน์ หลวงพระบาง เว้ นครวัด นครธม

(1.3) เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรที่สำคัญได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และยางพารา

(1.4) โอกาสการพัฒนาพืชเกษตรไปสู่พืชพลังงานโดยเฉพาะการผลิตเอทานอลจากอ้อยและมันสำปะหลัง

เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและโอกาสดังกล่าวข้างต้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหาคriticalต่างๆได้แก่ ปัญหาเรื่องดินและน้ำ ปัญหาความยากจน ปัญหาการศึกษาของบุคลากร

(2) ทิศทางการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ควรเน้น

(2.1) การพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน และพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจให้กับภาค พร้อมทั้งพัฒนาระบบการขนส่งโดยเน้นระบบรางเพื่อลดต้นทุนการผลิต

(2.2) การพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญหลักและเมืองชายแดนของภาคให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักในการกระจายความเจริญไปสู่พื้นที่โดยรอบ

(2.3) การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมรวมถึงเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนให้ลดลง

(2.4) พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพมากขึ้นสามารถเป็นฐานในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 ภาคกลาง

(1) ศักยภาพและโอกาสที่สำคัญ

(1.1) ความได้เปรียบด้านที่ตั้งของประเทศที่อยู่ศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาคกลางจึงมีศักยภาพเป็นศูนย์กลางระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ของประเทศ โดยมีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเป็นประตูการค้าทางอากาศ มีท่าเรือน้ำลึกที่สำคัญ ได้แก่ ท่าเรือแหลมฉบัง และท่าเรือมาบตาพุด เป็นประตูการค้าทางน้ำ

(1.2) เป็นประตูการค้าเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ตามแนวเส้นทางตะวันออก-ตะวันตกภายใต้กรอบการพัฒนาความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง(GMS) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน พม่า กัมพูชา และเวียดนาม

(1.3) สภาพภูมิประเทศของภาคกลางยังเป็นพื้นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ มีระบบชลประทานที่ค่อนข้างสมบูรณ์ เหมาะสมในการทำการเกษตร จึงเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญ และแหล่งผลิตสินค้าเกษตร

(1.4) มีโอกาสในการเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัยและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามกระแสความต้องการของตลาดโลก

(1.5) ภาคกลางเป็นที่ตั้งของแหล่งอุตสาหกรรมหลักที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ

เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและโอกาสการพัฒนาของภาคกลางจึงควรเร่งแก้ไขปัญหา ได้แก่ ปัญหาความเสื่อมโทรมทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสถาบันครอบครัวมีความอ่อนแอ

(2) ทิศทางการพัฒนาพื้นที่ภาคกลางที่ควรเน้น

(2.1) การพัฒนาพื้นที่ภาคกลางเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกและประเทศเพื่อนบ้านโดยมุ่งไปสู่การเป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการของประเทศและของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(2.2) การพัฒนาการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ โดยเน้นการพัฒนาระบบรางและการขนส่งทางน้ำที่ช่วยประหยัดพลังงานและลดต้นทุนการขนส่ง

(2.3) การพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว ชุมชน และสังคม ให้มีคุณภาพและมีธรรมาภิบาล

(2.4) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มข้นเพื่อให้มีความสมดุลต่อระบบนิเวศน์

(2.5) การพัฒนาเมืองและพื้นที่ชายแดนตามแนวเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

(2.6) การพัฒนาเมืองและชนบทอย่างเกื้อกูลกัน เพื่อสนับสนุนให้ฐานเศรษฐกิจของภาคกลางยังคงเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศได้อย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ

4.4 ภาคใต้

(1) ศักยภาพและโอกาสที่สำคัญ

(1.1) ภาคใต้มีพื้นที่ที่สามารถติดต่อกับนานาชาติได้ทั้งด้านชายฝั่งทะเลอันดามันและฝั่งอ่าวไทย โดยมีที่ตั้งเหมาะสมกับการขนส่งทางทะเลสู่เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และยุโรป ทางทิศตะวันตก สู่อินโดจีน และเอเชียตะวันออกเฉียง ทางทิศตะวันออก

(1.2) มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมทั้งทางด้านการพัฒนาทางการเกษตรเป็นแหล่งผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล และผลิตภัณฑ์ประมงทะเล อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร และการท่องเที่ยว

(1.3) มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวทั้งทางทะเล และบนบก รวมถึงมีชื่อเสียงระดับนานาชาติ เช่น เกาะภูเก็ต เกาะพีพี เกาะสมุย

(1.4) มีโอกาสการพัฒนาเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านทางตอนใต้ได้แก่ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาของภาคใต้จึงควรเร่งแก้ไข ปัญหา เช่น ปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมและแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

(2) ทิศทางการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ที่ควรเน้น

(2.1) การพัฒนาเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านจากไทย-อินโดนีเซีย-มาเลเซีย เพื่อสนับสนุนภาคใต้เป็นประตูการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านด้านใต้และชายฝั่งทะเล โดยการเปิดพื้นที่สู่ทะเลทั้งฝั่งอันดามันและฝั่งอ่าวไทย โดยพื้นที่สงขลา-สตูล จะเป็นประตูการค้าและการขนส่งแห่งใหม่ของประเทศ

(2.2) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคการผลิตทั้งด้านเกษตร อุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมและเกษตรที่เกี่ยวข้องกับพลังงานทดแทน รวมถึงการท่องเที่ยว โดยกระตุ้นให้

เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจใหม่ ๆ ขึ้นในพื้นที่ภาคใต้เพื่อขยายฐานเศรษฐกิจเพิ่มความหลากหลายของแหล่งสร้างรายได้และการจ้างงานให้แก่ภาค

(2.3) การขยายบริการขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมทั่วถึงทั้งภาค เพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชากรของภาคและโดยเฉพาะประชากรในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนเพื่อแก้ปัญหาความมั่นคงและความยากจนในจังหวัดชายแดน

(2.4) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาระบบนิเวศให้สมดุล

ทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ของภาคต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น จะได้นำไปเป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทและยุทธศาสตร์การพัฒนาของแต่ละภาคต่อไป เพื่อพัฒนาภาคให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันกับนานาชาติได้ พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น และถ่ายทอดไปสู่การพัฒนาในลำดับรองลงไปคือ การพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด เพื่อกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมสู่พื้นที่ชุมชน และท้องถิ่นอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืนได้ต่อไป
